

SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA EU

Geografie výrobní sféry
Přednáška č. 5

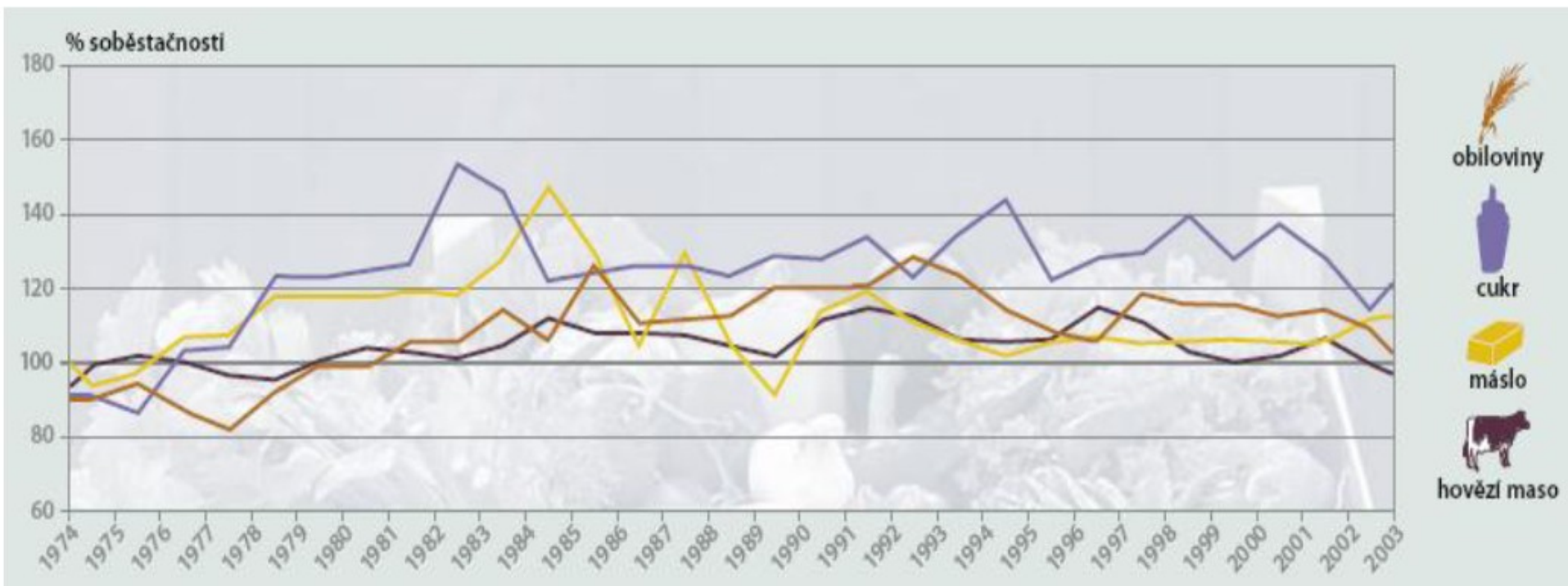
Původní tvář SZP EU (I.)

- Kořeny SZP v 50. letech 20. století v Z Evropě, která měla po válce nevýkonné a ochromené zemědělství s nejistými dodávkami potravin
- Zpočátku v rámci SZP kladen důraz na:
 - podporu vyšší zemědělské produkce,
 - stálou dostupnost potravin spotřebitelům,
 - životaschopnost zemědělství.
- SZP nabízela zemědělcům subvence a systémy garantování vysokých cen, udělovala pobídky pro vyšší produkci.

Původní tvář SZP EU (II.)

- Tato forma politiky a podpor zpočátku velmi úspěšná
- V 80. letech – nadprodukce hlavních zemědělských produktů - některé z nich vyváženy (s pomocí subvencí), ostatní musely být uskladněny nebo zlikvidovány v rámci EU
- Tato opatření byla velmi nákladná, narušila některé světové trhy, ne vždy sloužila nejlepším zájmům zemědělců, a rychle se stala pro spotřebitele a daňové poplatníky nepopulární
- Zároveň se společnost začala více zajímat i o udržitelnost zemědělství z hlediska životního prostředí - významným mezníkem v tomto ohledu byl Earth Summit v Rio de Janeiru v roce 1992

Obr. 8: Vývoj soběstačnosti ES/EU v produkci obilovin, cukru, másla a hovězího masa v letech 1974–2003

Pramen: Evropská komise, Eurostat

Reformy a současná SZP EU (I.)

- V 80. l. a poč. 90. let prošla SZP obdobím důležitých změn.
- Zavedeny limity, které pomohly snížit nadprodukcí (kvóty na produkci mléka v r. 1983)
- Důraz na postupy šetrné k životnímu prostředí.
- Zemědělcům vyplácena přímá podpora příjmu, museli se však začít více ohlížet na potřeby trhu a měnící se požadavky společnosti - **MacSharryho reforma z roku 1992**
 - Hlavním bodem snížení garantovaných cen, aby se přiblížily cenám na světovém trhu, a byla omezena rozloha obdělávané půdy. Pokles příjmů zemědělců byl kompenzován přímými platbami
- Reformy z roku 1992 úspěšné:
 - Podíl zemědělství na rozpočtu EU klesal
 - Snížení nadbytečných zásob
- **1997 – Agenda 2000**
 - Pokračování v nahrazování subvencování cen přímými platbami
 - Záměr na zpracování kompaktní politiky rozvoje venkova
 - Agenda 2000 znamenala změnu financování SZP - **zvýšen objem prostředků na rozvoj venkova, objem finančních prostředků na SZP omezen finančním stropem**

Reformy a současná SZP EU (II.)

- 2002 - formulována tzv. **průběžná zpráva o stavu SZP** (tzv. mid-term review)
 - Nejradikálnější proměna SZP za její existenci
 - Klíčový prvek – zrušení vazby mezi dotacemi a objemem zemědělské produkce tzv. **decoupling** (má bránit nadvýrobě a donutit farmáře orientovat výrobu více podle potřeb trhu)
- Hlavní body reformy:
 - jednotná platba na farmu nezávislou na produkci pro zemědělce EU, přičemž omezené propojení produkce a podpory je možné kvůli zachování produkce, tzv. SPS
 - Podmíněnost této platby respektováním norem životního prostředí, bezpečnost potravin, zdraví zvířat a rostlin, dobrého zacházení se zvířaty, zachování veškeré zemědělské půdy za uspokojivých agronomických podmínek s ohledem na životní prostředí (dodržování zásad správné zemědělské praxe)
 - Zvyšování významu politiky rozvoje venkova a objemu finančních prostředků na ni určených a ochrana krajiny
 - Aplikace systému finanční disciplíny, který má zajistit dodržení rozpočtu SZP schváleného do roku 2013
 - Redukce přímých plateb (tzv. modulace) určených velkým zemědělským podnikům, přičemž ušetřené prostředky poplynou na rozvoj venkova

Reformy a současná SZP EU (III.)

- Na rozdíl od uplynulých let zemědělci nedostávají peníze jen na to, aby produkovali potraviny
- Dříve platilo čím více zemědělec vyprodukoval, tím větší získal subvence, se nyní drtivá část finanční pomoci zemědělcům vyplácí bez ohledu na to, kolik vyprodukují
- Podle nových pravidel zemědělci nadále dostávají přímé platby pro zajištění stabilních příjmů, avšak nezávislé na objemu produkce
- Zemědělci musejí respektovat normy na ochranu životního prostředí, zajištění bezpečnosti potravin, rostlinolékařské normy a normy na zachování dobrých životních podmínek zvířat tzv. welfare
- Výroba musí vyhovovat legislativním opatřením v oblasti rostlinné i živočišné výroby - tzv. **cross-compliance** (zemědělská výroba napříč všemi členskými státy splňuje zhruba stejné kvalitativní či environmentální standardy, zakotvené v současnosti v 19 základních legislativních předpisech)
- Díky zrušení vazby mezi výší subvencí a objemem produkce - lepší orientace zemědělců na trh. Produkce podle toho, co se nejvíce vyplatí
- Snižovat se mají i přímé platby pro velká hospodářství - ušetřené peníze rozvoj venkova, který nabývá stále většího významu (princip modulace)

Reformy a současná SZP EU (IV.)

- 2008 – zpracována průběžná zpráva o stavu SZP – **Health check** tzv. kontrola „zdravotního stavu“ SZP - přezkoumání efektivity reforem a podpor uvedených do praxe Fishlerovou reformou
- Potencionální změny:
 - **zvýšená modulace** na 13 % v roce 2013 (odvod finančních prostředků z přímých plateb z 1. pilíře PRV do 2. pilíře),
 - **degresivita** (celkové snižování velikosti finančních podpor)
 - tzv. „**caping**“ (krácení určitého procenta finančních podpor největším zemědělským subjektům).
- Tyto opatření znevýhodňují některé členské státy, např. ČR vzhledem k charakteru svého koncentrovaného zemědělství (mnoho velkých subjektů dle výměry obhospodařované půdy i celkové finanční podpory dotacemi) by byla těmito opatřeními značně znevýhodněna.
- Platby TOP-UP (v současnosti slouží členským státům EU, které přistoupili v roce 2004 k podpoře vybraných strategických komodit, jež nelze v rámci EU podporovat). V roce 2013 by se však měly platby SAPS resp. SPS dorovnat s úrovní původních států EU – 15, což by znamenalo konec plateb TOP-UP. Jak strategické komodity po roce 2013 podporovat, aniž by došlo ke střetu zájmů s EU?
- 2010–2011: řada jednání o nastavení SZP po roce 2013

Principy fungování současné SZP

- Současná SZP založena na fungování **3 základních principů**:
 - fungování jednotného zemědělského trhu v rámci EU
 - zvýhodnění produkce ze zemí EU (ochranná cla, vývozní dotace)
 - finanční solidarita
- Dalším významným faktem fungování SZP je tzv. **Společná organizace trhu**
 - regulační opatření, vztahující se na odlišné sektory zemědělské výroby
 - účelem je podporovat trhy dané zemědělské komodity prostřednictvím
- Klíčový význam v provádění SZP měl do konce roku 2006 **Evropský zemědělský orientační a záruční fond (EAGGF)**
 - Na přelomu 70. – 80. let odčerpával až 70 % rozpočtu EU.
 - Vznikl v důsledku principu finanční solidarity, řadil se mezi strukturální fondy
- V současnosti nahrazen **Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EAFRD)**, který není strukturálním fondem EU, spadá přímo pod SZP EU. Prostředky z EAFRD slouží ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, potravinářství, lesnictví a k rozvoji venkovských oblastí.
- Ke komplexním nástrojům regulace zemědělského trhu patří
 - přímé platby
 - intervenční opatření (nákup, prodej, podpora soukromého skladování)
 - kvótní systémy
 - vývozní a dovozní licence, vývozní subvence
 - strukturální prostředky

**ZEMĚDĚLSKÁ
POLITIKA ČR**

Zemědělská politika ČR

- Česká zemědělská politika se pohybuje v mantinelech SZP i v mantinelech vnitřní povahy:
 - kolektivizace má dodnes za následek, že převažují velcí producenti (na rozdíl např. od Polska) nad tzv. rodinnými farmami (typické pro řadu zemí EU), kterým nahrává současný systém podpor SZP
 - industrializace a modernizace daly zemědělské výrobě poměrně vysokou efektivitu a podílejí se do určité míry i na její konkurenceschopnosti, kterou prokázalo otevření tržních bariér v 90. letech.

Koncepce agrární politiky ČR na období po vstupu do EU (2004–2013)

- Koncepce reaguje na potřebu odstartování **přeorientace zemědělské politiky ČR** v souladu s celosvětovými a evropskými trendy a s naléhavostí domácích problémů
 - Posílení environmentálních, sociálních a ekonomických principů trvale udržitelného českého zemědělství, při zohlednění jeho specifických podmínek a problémů jako důsledků dlouhodobě uplatňované zemědělské politiky více zaměřené na podporu velkovýrobního industriálního zemědělství a jeho sociální stability
 - Konkurenceschopnost českého zemědělství při pokračující globalizaci je koncepčně stimulována do produkce, která zohledňuje stále sílící požadavky spotřebitelů na bezpečnost potravin a na environmentální a k pohodě zvířat přihlížející způsoby výroby
 - Koncepce vytváří předpoklady, aby se zemědělství stalo integrální součástí a páteří rozvoje venkovských oblastí a zlepšování kvality života venkovské populace, včetně podmínek pro diverzifikaci činností zemědělských podniků podle místních podmínek
- Kompatibilní s principy a opatřeními SZP EU a s dalšími opatřeními EU ve vztahu k zemědělství, bezpečnosti potravin, životnímu prostředí a rozvoji venkova
- V rámci SZP a dalších společných opatření EU má ČR prostor pro formování vlastní zemědělské politiky zejména v oblastech:
 - specifické podmínky poskytování přímých plateb (národní řešení zjednodušeného systému poskytování přímých plateb včetně navýšení z národních zdrojů v období 2004 – 2013; podmínky poskytování těchto plateb - „cross-compliance“)
 - orientace a struktura podpor dříve využívaných programů Horizontálního plánu rozvoje venkova, OP zemědělství a nyní Programu rozvoje venkova
 - orientace a struktura národních podpor (state aid), včetně dalších strukturálních podpor k ochraně krajiny, životního prostředí, kulturního dědictví a investičního rozvoje venkova (ze zdrojů MŽP, MMR, ad.).

Reforma zemědělské politiky ČR v roce 2008

- Březen 2008 – představeny základní body reformy české zemědělské politiky. Základním pilířem reformy jsou 4 body (tři v souladu s SZP EU):
- **Zvýšení kvality života na venkově, péče o krajinu a kvalitní potraviny**
 - cíl rovnováhy mezi zdravou produkcí ekonomicky stabilních zemědělských farem a všemi dalšími požadavky na funkci krajiny. Snaha podpořit produkci typických českých a moravských potravin a biopotravin. Musí být kvalitní a bezpečné a spotřebitelé musejí mít možnost identifikovat jednotlivé výrobky až ke konkrétnímu zvířeti či farmě. V neposlední řadě lze uvést podporu zemědělských technologií snižující klimatická rizika.
- **Podpora konkurenceschopnosti a omezení byrokracie v podnikání**
 - podpora konkurenceschopnosti zemědělského podnikání ve spravedlivém podnikatelském prostředí. Snaha snížit administrativní a byrokratickou zátěž. Podpora usnadnění vstupu nové generace zemědělců do podnikatelského prostoru a rozvíjení potenciálu podniků na bázi rodinných farem. Podpora výroba energie z obnovitelných zdrojů, zejména z nepotravinářských surovin a jinak nevyužitelných odpadů.
- **Liberální, ale spravedlivé pojetí zemědělské politiky EU**
 - Snaha poukázat na množství regulací, které se za 50 let existence SZP nashromáždily a které omezují aktivity zemědělců a venkova nejen v ČR. Snaha zjednodušit pravidla spojená se zemědělským podnikáním a snížení administrativních nároků. V oblasti trhu hájit pragmatická a liberální stanoviska a prosazovat evropské zemědělství bez bariér na vnitřním trhu. Snaha o nastavení rovných podmínek financování zemědělství pro všechny členské státy Unie.
- **Narovnání vlastnických vztahů k půdě**
 - není ovlivněno SZP EU, v kompetenci ČR. Cílem je obnovení historické hranice pozemků, aby bylo jejich právoplatným vlastníkům umožněno s nimi svobodně a odpovědně nakládat. V krajině bude podporováno obnovení starých cest s alejemi, návrat vody do přirozených toků a obnova malých rybníků. Bude prosazován zákon, který umožní navrácení majetku všem, kteří mají své právoplatné podíly v transformovaných zemědělských podnicích a bude prosazováno spravedlivé vypořádání státu s těmi, kdo často nedobrovolně odevzdali svůj majetek někdejšímu družstvu.

A pair of weathered, brown hands is shown from a top-down perspective, gently cupping a small, vibrant green seedling. The seedling has four leaves and is growing out of a mound of dark, rich soil. The background is a dark, textured surface, possibly more soil or a dark fabric, which makes the hands and the plant stand out. The lighting is soft, highlighting the texture of the skin and the freshness of the plant.

VYUŽITÍ NÁSTROJŮ
PODPORY A
DOTAČNÍCH TITULŮ
EU A ČR

Využití nástrojů podpory a dotačních titulů EU a ČR

- Zemědělství je odvětví národního hospodářství, které je omezené mnoha zákony a předpisy ČR i EU
- Zemědělství je podporováno řadou programů ze zdrojů ČR a EU, finanční podporu ze zdrojů EU mohli čeští zemědělci využívat již před vstupem ČR do EU z tzv. předstupních programů.
- Každý nástroj podpory, dotační titul, program, opatření byl a je koncipován pro určité časové období, nicméně finanční vypořádání a uzávěrka dobíhá dlouho po roce, v níž skončil daný titul svou podporu.
- Podle chronologického hlediska a charakteru jejich základní struktury se rozdělují programy do dvou základních skupin:
- **Programy zaměřené na investice do zemědělství** (investiční projekty)
 - program SAPARD, OP rozvoj venkova a multifunkčního zemědělství a Program rozvoje venkova
- **Přímé platby a platby vztažené na plochu** (neinvestiční programy)
 - LFA, AEO, SAPS a TOP-UP z programů HRDP a PRV

Národní podpory („state aid“)

- Dotační prostředky plně hrazeny ČR, ale je pro ně nutno vyjednat povolení ze strany EU (notifikovat je).
- Struktura dotačních opatření v rámci této skupiny podpor se s jednotlivými roky mění, přičemž v roce 2008 byly poskytnuty finanční prostředky na podopatření:
 - Podpora včelařství
 - Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích, vinicích a ve školkách
 - Podpora restrukturalizace ovocných sadů
 - Udržování a zlepšování genetického potenciálu vyjmenovaných hospodářských zvířat
 - Podpora ozdravování polních a speciálních plodin
 - Nákazový fond
 - Poradenství a vzdělávání
 - Školní závody
 - Podpora poradenství v zemědělství
 - Podpora marketingu a propagace na vybraných mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí
 - Podpora České technologické platformy pro potraviny
 - Podpora zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu
 - Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků

Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond I

- Založen v r. 1993
- Jeden z nejefektivnějších nástrojů českého zem. působící v rámci tzv. "národní pomoci".
- Právní formou je PGRLF akciovou společností, ve které 100 % akcií vlastní ČR, práva jediného akcionáře zajišťuje Mze
- Neodmyslitelnou součástí podpor v resortu zemědělství. Zemědělcům pomohl hl. v dobách, kdy bylo nutné zajistit začínajícím subjektům výraznou garanci, aby se pro ně staly úvěry od bank dostupnou formou zajištění zejména rozšířené produkce. Podpora ze strany PGRLF na poskytování garancí a dotací části úroku z úvěru. PGRLF pracoval intenzivně hl. v letech 1996–1998, kdy byla dotace ze státního rozpočtu největší. V tomto období byly úvěry zatíženy vysokou úrokovou mírou a v českém zemědělství byla akutní potřeba investic.
- V současnosti není tak hojně využíván, má v rámci současného systému podpor spíše doplňkové uplatnění. Programy nastaveny tak, aby pokrývaly prostor podpory, do něhož neproudí finance z EU. Programy PGRLF pokračují i po vstupu ČR do EU, a to v rámci systému tzv. Národních podpor, které jsou v souladu s podmínkami Evropské komise.
- Programy:
 - **Investice** - cílem je podpořit rozvoj perspektivních podnikatelských subjektů v zem. odvětví. Zaměřen na restrukturalizaci subjektů s hl. váhou na propojení vazeb mezi výrobcí, zpracovateli a distributory.
 - **Podpora pojištění** – poskytuje ochranu proti nepředvídatelným škodám
 - **Podpora obcím** – Umožnění projektových záměrů obcí (svazků obcí) realizovaných ve veřejném zájmu v rámci PRV

Programy zaměřené na investice do zemědělství (investiční projekty)

- Před vstupem ČR do EU byly investice do zemědělství podporovány ze dvou základních zdrojů:
 - z prostředků **PGRLF**
 - z programu **SAPARD** = předvstupní fond EU, který měl pomoci zvýšit konkurenceschopnost českého zemědělství a naučit české zemědělce využívat finanční prostředky EU na tyto účely
 - po přistoupení do EU byl v ČR program SAPARD nahrazen **OP Zemědělství** (2004–2006)
 - 2007 – 2013: **Program rozvoje venkova**
 - Financován z nově vytvořeného Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova – EAFRD

Program SAPARD

- Zahájen v dubnu 2002 – období příprav ČR, jako kandidátské země, na čerpání finančních prostředků z fondů EU a usnadnění vstupu a napojení do struktur Evr. společenství.
- Nejdůležitějšími úkoly v oblasti zemědělství bylo:
 - posílení konkurenceschopnosti prvovýroby a zpracovatelských odvětví,
 - dosažení vysoké kvality zemědělských a potravinářských výrobků s vyšší přidanou hodnotou,
 - dokončení restrukturalizace zemědělských a zpracovatelských podniků,
 - posílení pozice zemědělské prvovýroby na trhu.
- Specifickým úkolem bylo vytvoření podmínek pro jasnou identifikaci vlastnictví půdy a rozvoj trhu s pozemky a zaměření se na podporu ostatních funkcí zemědělství, jako např. tvorba krajiny nebo rekreační zázemí.
- Celkem bylo v rámci celého finančního období programu SAPARD proplaceno 1 557 projektů v celkové výši finanční pomoci 4 126,3 mil.Kč. Proplácení projektů spolufinancovaných z programu SAPARD ukončeno v roce 2006.
- Zkušenosti získané v rámci programu SAPARD výrazně přispěly k rychlému zahájení čerpání finančních prostředků v rámci strukturálních fondů EU.

OP rozvoj venkova a multifunkční zemědělství

- V roce 2004 navázal na realizaci předvstupního programu SAPARD.
- Cílem bylo zajištění trvale udržitelného rozvoje venkova, podpora zem. prvovýroby a zpracování zem. produktů. Byla zahrnuta i podpora lesního a vodního hospodářství. Posilování konkurenceschopnosti resortu zem. se zaměřovalo na zavádění nových úsporných technologií šetrných k životnímu prostředí, na zlepšování kvality produktů, na vyšší úroveň welfare, zlepšení situace v lesním a vodním hospodářství včetně ochrany před povodněmi a odstraňování následků přírodních katastrof.
- V rámci OP Zemědělství byly financovány 3 priority, 7 opatření s celkem 14-ti podopatřeními z fondu EAGGF a FIG (Finanční instrument pro podporu rybářství).
- Doba platnosti OP Zemědělství stanovena na roky 2004–2006, propláceny a dodatečně schváleny byly projekty i v roce 2007 a 2008, aby byla celá určená finanční pomoc využita.
- Z hlediska čerpání financí byl OP Zemědělství úspěšný hl. v opatřeních, ve kterých byla zkušenost s programem SAPARD (velmi plynulé čerpání a již od roku 2005 byl zaznamenán velký zájem o podporu).
- Na OP zemědělství bylo pro období 2004–2006 v ČR alokováno 250 922 tis. EUR,
 - ze zdrojů EU hrazeno 173 901 EUR (69,3 % financí). Z této částky bylo 51 % prostředků OP vynaloženo na investice do zemědělského majetku – opatření 1.1.

Program rozvoje venkova (PRV)

- Program rozvoje venkova ČR (PRV) je programový dokument připravený MZe ČR pro poskytování dotací na zemědělství a rozvoj venkova v letech 2007–2013
- Dotace z PRV jsou spolufinancovány z **Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD)** a ze státního rozpočtu
- Cílem PRV je rozvoj venkovského prostoru formou:
 - trvale udržitelného rozvoje,
 - zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů intenzivního zemědělského hospodaření,
 - zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství,
 - lesnictví a potravinářství.
 - Program podporuje rozšiřování a diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem rozvíjet podnikání, vytvářet nová pracovní místa, snížit míru nezaměstnanosti a posílit sounáležitost obyvatel na venkově.
- PRV se člení do 4 základních os, každá z os naplňuje některý z cílů PRV a dle jednotlivých opatření je využitelná pro rozvoj zemědělství.
 - Osa I – zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví (23 % financí)
 - Osa II – zlepšování životního prostředí a krajiny (54 %)
 - Osa III – kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova (18 %)
 - Osa IV – Leader (5 %)
- Celkové poskytnuté veřejné finance (ze státního a evropského rozpočtu) mohou činit až 3,6 miliardy EUR za celé sedmileté období

Regionální operační programy (ROP)

- Pro období 2007–2013: 7 ROP určených pro jednotlivá NUTS II ČR s výjimkou Hl. m. Prahy
- ROP několik tematických oblastí s cílem zvýšení konkurenceschopnosti regionů, urychlení jejich rozvoje a zvýšení atraktivity regionů pro investory
- Každý ROP je řízen samostatně Regionální radou příslušného regionu soudržnosti
- Na regionální operační programy je z fondů EU vyčleněno 4,6 mld. EUR (cca 131,4 mld. Kč)
- Pro zemědělskou výrobu nejsou příliš využitelné, v jejich podpoře nejsou vyčleněny tyto aktivity, lze využít **podpory na diverzifikaci činnosti**

Přímé platby a platby vztažené na plochu (neinvestiční programy)

- Významnou složkou podpor do českého zemědělství jsou od roku 2004 **přímé platby** poskytované na hektar obhospodařované ZP či na stav chovaných zvířat
- Do oblasti přímých plateb patří tři základní typy podpor:
 - jednotná platba na plochu (SAPS)
 - doplňková platba k platbě na plochu (TOP-UP)
 - podpora méně příznivých oblastí a oblastí s ekologickými omezeními (LFA)
- K přímým platbám jsou zahrnuty platby na agroenvironmentální opatření (AEO), která jsou obdobně vyplácena na hektar obhospodařované zemědělské půdy
- Základním předpokladem čerpání všech těchto podpor je evidence využití zemědělské půdy podle uživatelských vztahů (LPIS) a dodržení minimální výměry půdních bloků

Platba SAPS

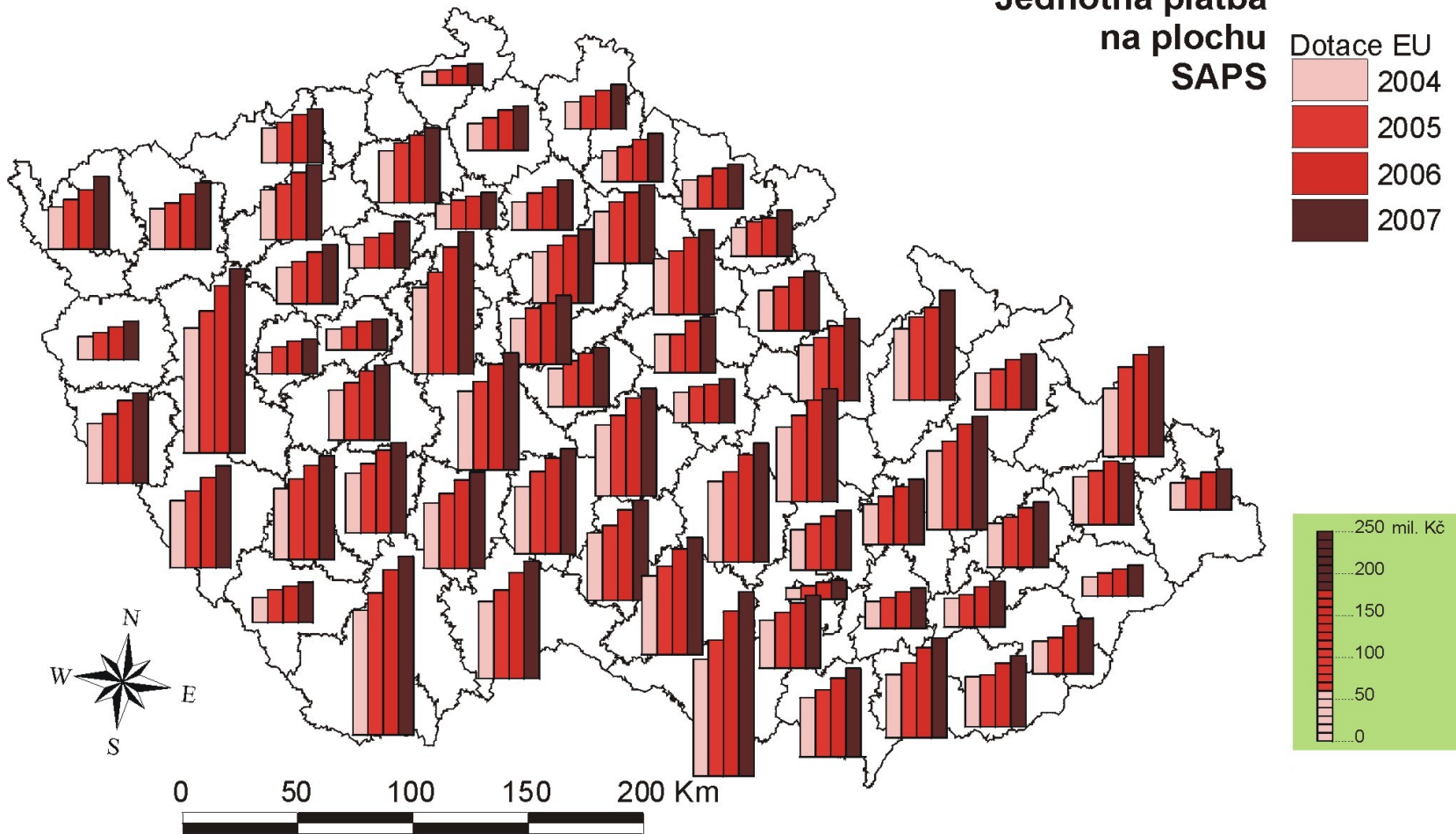
- ČR uplatňuje od roku 2004 zjednodušený systém přímých plateb, tzv. „**režim jednotné platby na plochu**“ (SAPS).
- Tuto platbu dostávají všechny zemědělské subjekty, které si o ni zažádají a obhospodařují zemědělskou půdu, která je na žadatele vedena v LPIS a jejíž výměra je 1 ha a více
- Úroveň jednotné platby na plochu byla v roce 2004 na úrovni 25 % podpor zemí EU-15, v roce 2005 dosáhla úrovně 30 % podpor zemí EU-15
- Sazba na 1 ha se dle vyjednaných podmínek každoročně zvedá.

Platby SAPS v Kč na 1 ha v období 2004 – 2007 v ČR

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009
platba na 1 ha v Kč	1860	2110	2517	2791	3072	3710
meziroční nárůst v %	100,0	113,4	119,3	110,9	110,1	120,8

- Zásadní zlom v této platbě měl přijít v roce 2009, kdy mělo české zemědělství přejít na zavedení **jednotné platby na farmu** (SPS) a plné zavedení **cross-compliance** (tzv. křížová shoda), kterou v současnosti praktikuje 17 zemí EU (EU – 15 a státy Slovinsko a Malta).
- Jednotná platba na farmu se od SAPS liší v tom, že platby poskytnuté farmě za určité referenční období budou pro další léta fixovány. Dotace už nebudou tak jednoduché, ale budou vázány na farmu. Bude se muset stanovit referenční období, základní úroveň a nastartovat flexibilní mechanismus změn.

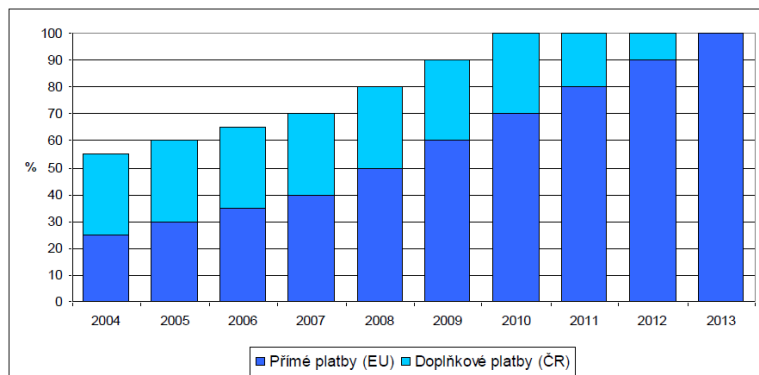
Jednotná platba na plochu SAPS

Pozn. Dotace jsou rozděleny dle oblastí SZIF, tzn. že některé okresy jsou sloučeny (Šumperk + Jeseník, Frýdek-Místek + Karviná, Ostrava + Opava, České Budějovice + Český Krumlov, Plzeň-město + Plzeň-jih + Plzeň-sever, Cheb + Sokolov, Chomutov + Most + Teplice + Ústí nad Labem, Liberec + Jablonec nad Nisou, Praha-město + Praha-východ + Praha-západ)

Platba Top-Up

- V souladu s přístupovou smlouvou EU má ČR možnost dorovnávat přímé platby formou národních doplňkových plateb z vlastních zdrojů
- S ohledem na potřebu cílené podpory byly pro národní doplňkové platby vybírány komodity, které jsou systémem SAPS nejvíce znevýhodněny
- U přímých plateb byla vyjednána možnost jejich navýšení z národních zdrojů (TOP-UP) pro většinu komodit na úroveň 55 % (2004) a pro rok 2005 na úroveň 60 % podpor stávajících zemí EU.... (viz obr.)

Obr. 11: Podíl přímých plateb a doplňkových plateb v ČR (2004–2013)

Pramen: vlastní zpracování podle informací z portálu euroskep.cz

Tab. 28: Vývoj výše sazby Top-Up na 1 hektar zemědělské půdy (na velkou dobytčí jednotku²⁶) v ČR v letech 2005–2009

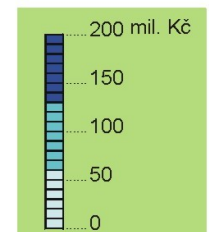
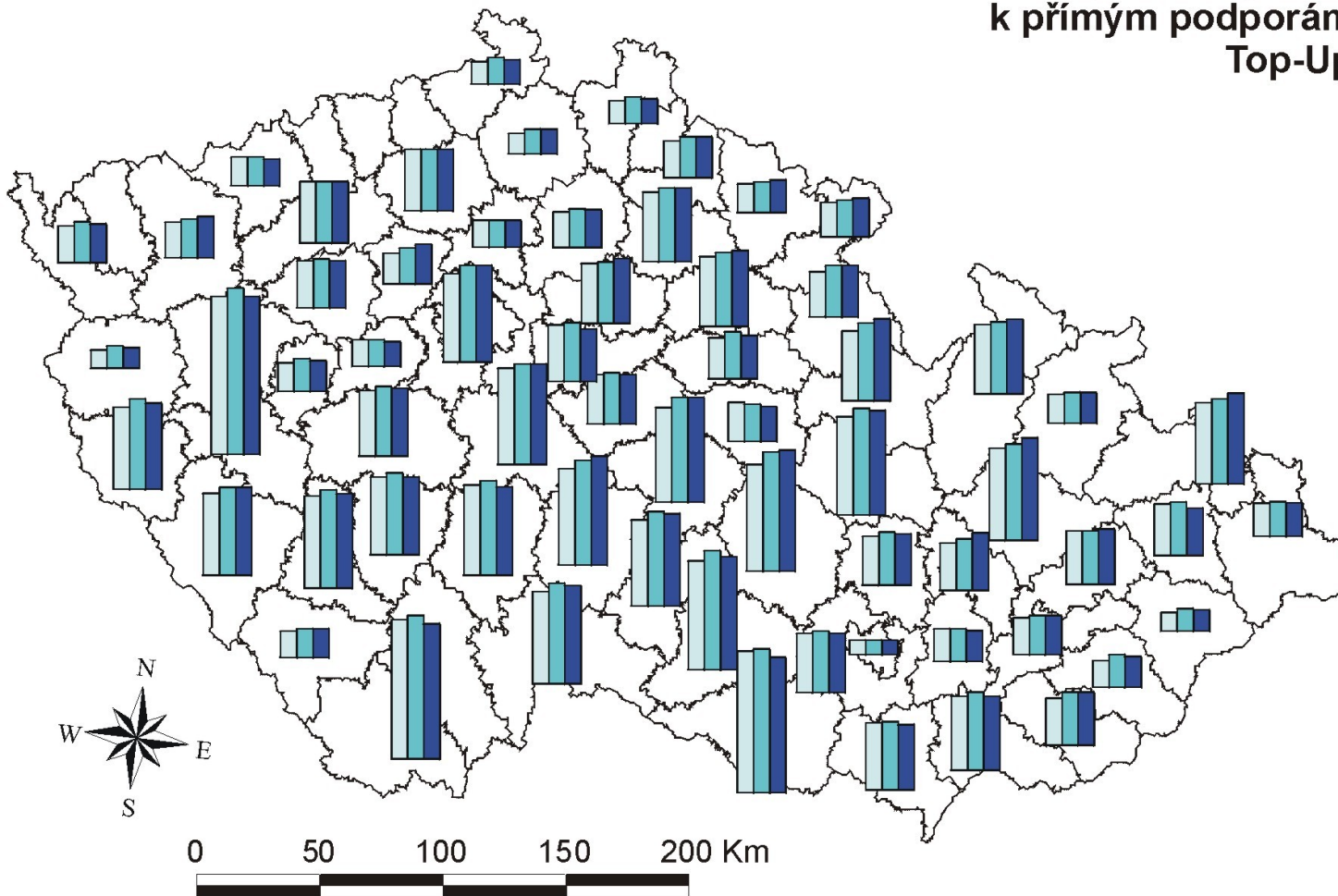
Rok	Len na vlákno	Chmel	Chmel decoupling	Chmel coupling	Plodiny na OP	Přežvýkavci	Brambory pro výrobu škrobu (decoupling)	Brambory pro výrobu škrobu (coupling)	Krávy bez tržní produkce mléka	Ovce/kozy
2005	5029,30	6387,50	x	x	2314,90	2006,60	x	x	x	x
2006	4321,10	6302,80	x	x	2240,40	2581,60	x	x	x	x
2007	3843,40	6430,00	x	x	1755,10	2548,90	810,50	1825,90	x	x
2008	1631,20	x	3680,80	2959,20	1341,40	1669,40	659,10	1635,20	2939,70	1344,90
2009	1664,50	x	4474,60	3019,60	1184,00	1461,30	586,40	1668,60	3280,40	1362,10

x – platba není poskytována

Pramen: SZIF. URL <www.szif.cz>

Národní doplňková platba k přímým podporám Top-Up

Dotace ČR
 2005
 2006
 2007

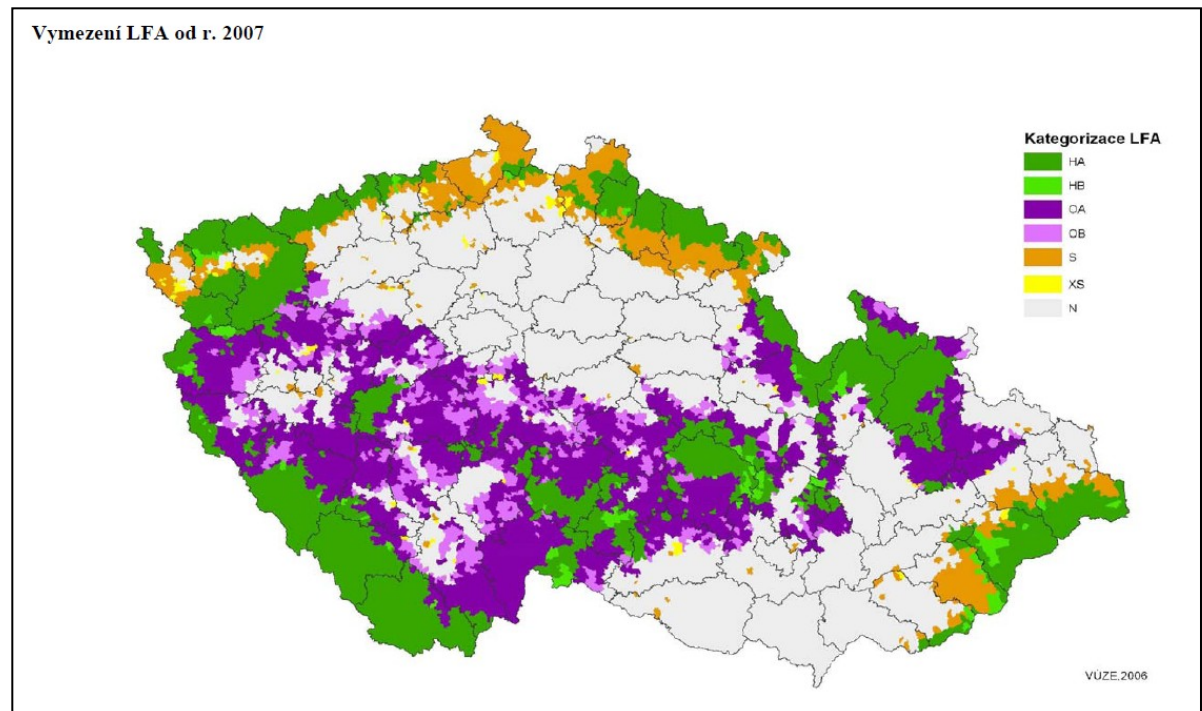

Pozn. Dotace jsou rozděleny dle oblastí SZIF, tzn. že některé okresy jsou sloučeny (Šumperk + Jeseník, Frýdek-Místek + Karviná, Ostrava + Opava, České Budějovice + Český Krumlov, Plzeň-město + Plzeň-jih + Plzeň-sever, Cheb + Sokolov, Chomutov + Most + Teplice + Ústí nad Labem, Liberec + Jablonec nad Nisou, Praha-město + Praha-východ + Praha-západ)

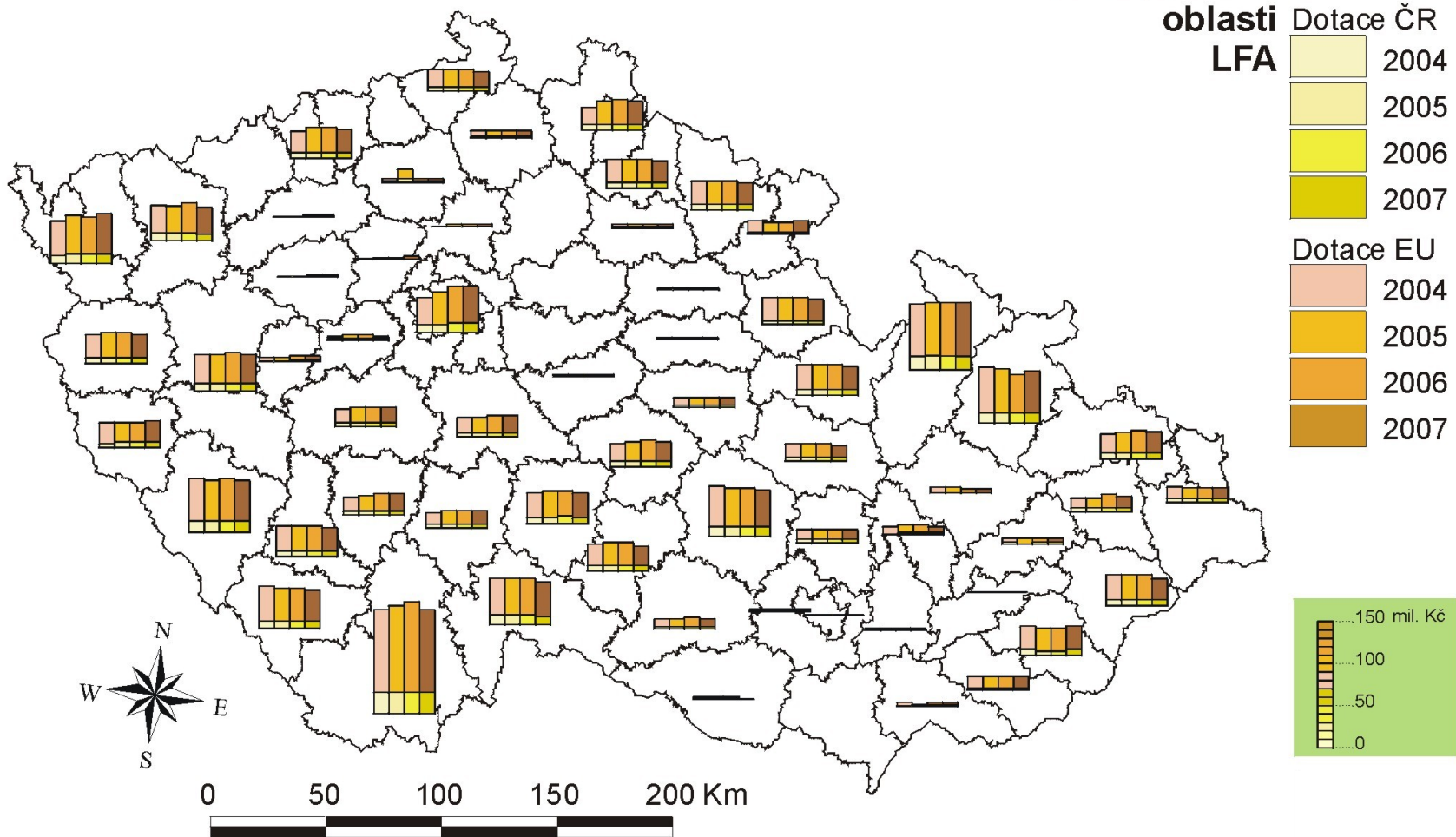
Platby LFA I

- Smyslem plateb LFA je finanční **vyrovnání méně výhodných podmínek k hospodaření v příslušných územích, kde není možné objektivně dosáhnout srovnatelných výnosů s produkčními lokalitami.**
- Podpory LFA jsou poskytovány na travní porosty a sazba dotace je odstupňována zařazením oblasti do 6 různých pásem:
 - Horské oblasti HA, Horské oblasti HB
 - Ostatní méně příznivé oblasti typu OA, Ostatní méně příznivé oblasti typu OB
 - Oblasti se specifickými omezeními S, Oblasti se specifickými omezeními SX

- Do LFA je v ČR po zpřesnění zařazeno přibližně 1,75 miliónů hektarů zem. půdy (49,8 % ZPF)
- V období 2004–2006 platby LFA poskytovány v rámci HRDP, od r. 2007 hrazeny z PRV.

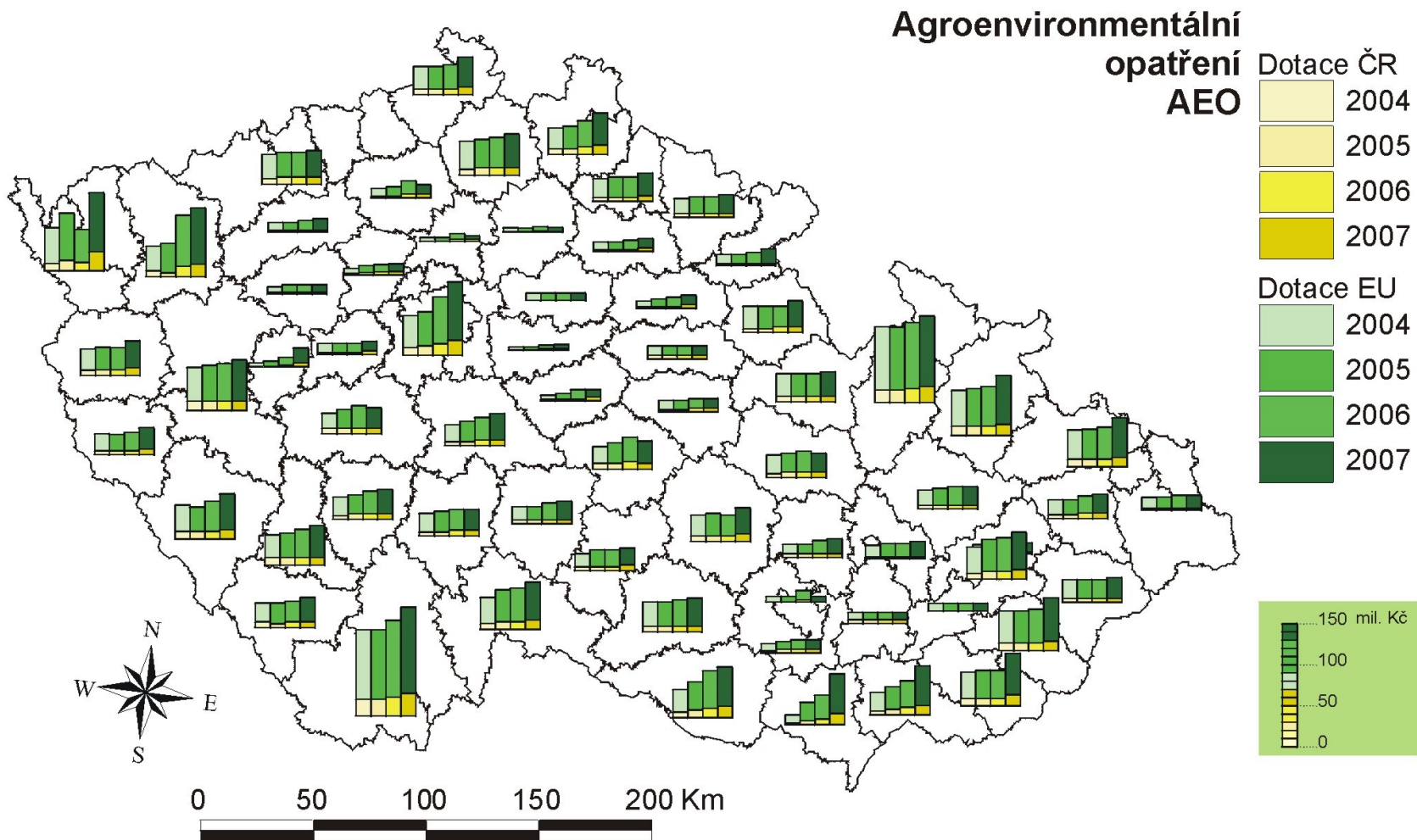
Méně příznivé oblasti LFA

Pozn. Dotace jsou rozděleny dle oblastí SZIF, tzn. že některé okresy jsou sloučeny (Šumperk + Jeseník, Frýdek-Místek + Karviná, Ostrava + Opava, České Budějovice + Český Krumlov, Plzeň-město + Plzeň-jih + Plzeň-sever, Cheb + Sokolov, Chomutov + Most + Teplice + Ústí nad Labem, Liberec + Jablonec nad Nisou, Praha-město + Praha-východ + Praha-západ)

Platby na agroenvironmentální opatření

- Podpora způsobů využití zemědělské půdy, které jsou v souladu s ochranou a zlepšením životního prostředí, krajiny a jejich vlastností
- Podpora zachování obhospodařovaných území vysoké přírodní hodnoty, přírodních zdrojů, biologické rozmanitosti a údržbu krajiny
- V rámci HRDP (2004–2006) – opatření s největším objemem finančních prostředků poskytovaných do zemědělství z tohoto programu
- Z podopatření největší zájem o realizaci Ošetřování travních porostů (v r. 2005 uplatněno na 61 % celé plochy realizovaných AEO).
- Podopatření Postupy šetrné k životnímu prostředí (20,6 % z celkové plochy AEO) - zahrnuje i titul ekologické zemědělství (EZ) a titul integrovaná produkce
- Podopatření Péče o krajinu (18,3 % z celkové plochy AEO) - zatravňování orné půdy, pěstování meziplodin, trvale podmáčené louky, ptačí lokality na TTP, biopásy a tvorbu pásů na svažitých půdách.
- AEO mají přísné podmínky hospodaření, které se na zemědělské půdě, na níž jsou AEO získána, musí dodržovat.
- Tuto částečně pozměněnou strukturu převzal PRV na období 2007–2013:
 - Podopatření A: Postupy šetrné k životnímu prostředí
 - Titul A1: Ekologické zemědělství
 - Titul A2: Integrovaná produkce
 - Podopatření B: Ošetřování travních porostů
 - Podopatření C: Péče o krajinu
 - Titul C1: Zatravňování orné půdy
 - Titul C2: Pěstování meziplodin
 - Titul C3: Biopásy

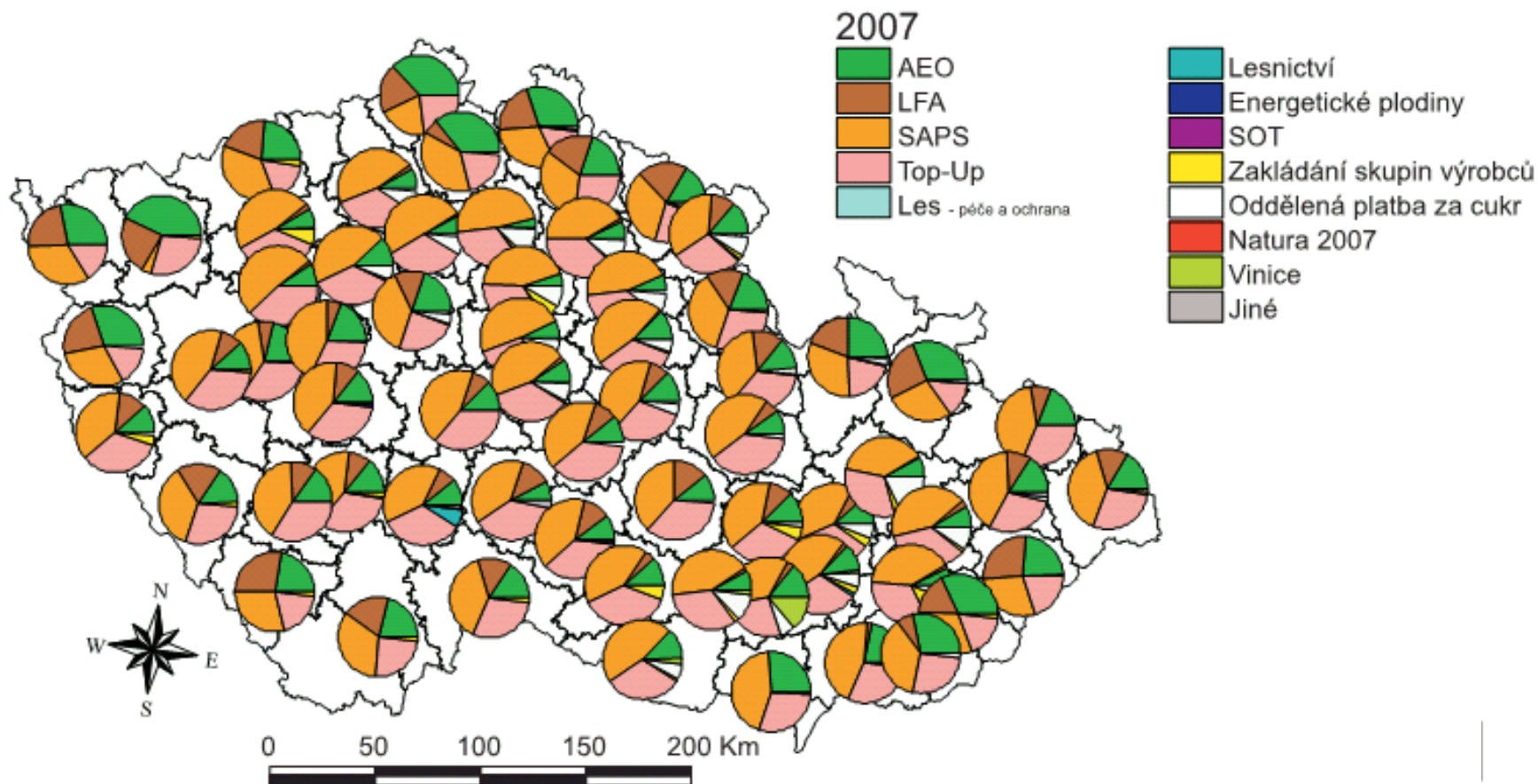

Pozn. Dotace jsou rozděleny dle oblastí SZIF, tzn. že některé okresy jsou sloučeny (Šumperk + Jeseník, Frýdek-Místek + Karviná, Ostrava + Opava, České Budějovice + Český Krumlov, Plzeň-město + Plzeň-jih + Plzeň-sever, Cheb + Sokolov, Chomutov + Most + Teplice + Ústí nad Labem, Liberec + Jablonec nad Nisou, Praha-město + Praha-východ + Praha-západ)

Ostatní platby

- Kromě plateb LFA a AEO podporoval HRDP zemědělskou činnost prostřednictvím dalších opatření. Většina těchto opatření je stále aktuální v rámci PRV:
 - předčasné ukončení zemědělské činnosti (umožňuje starším zemědělcům po dosažení věku 55 let ukončit aktivní zemědělskou činnost a poskytovanými podporami jim zabezpečuje důstojné životní podmínky, přičemž vytváří prostor pro nástup mladých zemědělců),
 - zalesňování zemědělské půdy,
 - založení porostů rychle rostoucích dřevin určených pro energetické využití
 - zakládání skupin výrobců
- Přímé platby (SAPS, TOP-UP, LFA a AEO) jsou hlavním zdrojem dodatečných příjmů zemědělských subjektů a lze je označit za jistý zdroj financí (alespoň do roku 2013), neboť jsou získávány každoročně a nepodléhají výkyvům trhu, nízké ceně a dalším problémům, s nimiž se zemědělci střetávají při uplatňování své produkce na trhu

Čerpání nárokových dotací z PRV v roce 2007

Pozn. Dotace jsou rozděleny dle oblastí SZIF, tzn. že některé okresy jsou sloučeny (Šumperk + Jeseník, Frýdek-Místek + Karviná, Ostrava + Opava, České Budějovice + Český Krumlov, Pízeň-město + Pízeň-jih + Pízeň-sever, Cheb + Sokolov, Chomutov + Most + Teplice + Ústí nad Labem, Liberec + Jablonec nad Nisou, Praha-město + Praha-východ + Praha-západ)